

ACHTERGROND

Poolse enclave in Duitse Haren belicht

De expositie in Esterwegen bestaat uit foto's, documenten en allerlei voorwerpen. FOTO HUISMAN MEDIA

MARCEL LOODEN

ESTERWEGEN In de jaren na de bevrijding woonden in de Duitse grensstreek bij Oost-Groningen veel Polen. Hun opmerkelijke geschiedenis is nu te zien in Esterwegen.

De Duitse stad Haren, nabij Ter Apel, was in de jaren na de bevrijding een Poolse enclave. De geschiedenis daarvan wordt belicht in een expositie in het voormalige concentratiekamp Esterwegen.

Het voormalige kamp ligt bijna 40 kilometer ten oosten van Sellingen en was tussen 1933 en 1945 een plek waar tegenstanders van de nazi's gevangen werden gehouden. Nu staat er een herinneringscentrum waar de historie van het kamp wordt verteld en waar ook ruimte is voor exposities.

De expositie die er vorig week-einde is geopend, gaat over een stuk geschiedenis van na de bevrijding, in de lente van 1945. Toen bevonden zich in de Duitse grensstreek veel Polen: mannelijke en vrouwelijke krijgsgevangenen die in Esterwegen of een van de andere kampen in de nabijheid hadden gezeten, dwangarbeiders, soldaten die onder leiding van hun generaal Maczek vanuit Ne-

derland waren opgerukt.

Zij allen durfden niet terug naar Polen. Ze waren bang voor de nieuwe communistische regering in hun vaderland die al had duidelijk gemaakt Poolse dwangarbeiders als collaborateurs te beschouwen. „Daarom bleven ze en moesten ze een plekje hebben”, vertelt Dietmar Osses, historicus en samensteller van de expositie. „Zulke situaties had je in heel Duitsland en ook in het grensgebied bij Groningen.”

In de grensstreek werden de Polen bij gebrek aan ruimte onder meer gehuisvest in voormalige concentratiekampen. „Daarbij werd de hele binnenstad van Haren vrijgemaakt voor enkele duizenden Polen, mannen en vrouwen. De 'originale' bewoners van de binnenstad moesten verhuizen naar dorpjes rondom, hun huizen werden bewoond door Polen. Dat was een situatie die je nergens anders in Duitsland zag.”

Haren kreeg zelfs een Poolse naam, Maczkow, naar generaal Maczek. „De Polen zetten er scholen op en organiseerden er culturele activiteiten”, zegt Osses. „Echt nauwe contacten met de oorspronkelijke bevolking van Haren waren er niet of nauwelijks.” Maczkow bestond tot 1948. Toen trokken de Polen weg.